

# Spis treści

|                                 |   |
|---------------------------------|---|
| WYKAZ AUTORÓW PODRĘCZNIKA ..... | 5 |
|---------------------------------|---|

## CZĘŚĆ I

|                                       |    |
|---------------------------------------|----|
| OBJAWY I LECZENIE GRZYBIC SKÓRY ..... | 13 |
|---------------------------------------|----|

### Rozdział 1

|                                 |    |
|---------------------------------|----|
| WSTĘP .....                     | 15 |
| <i>Elżbieta Krajewska-Kulak</i> |    |

### Rozdział 2

*Anna B. Macura*

|                                                                    |    |
|--------------------------------------------------------------------|----|
| PODSTAWY PATOMECHANIZMU ZAKAŻEŃ GRZYBICZYCH.                       | 18 |
| 2.1. Wprowadzenie .....                                            | 18 |
| 2.2. Rola obrony miejscowej w zakażeniach grzybiczych .....        | 19 |
| 2.3. Patomechanizm zakażeń grzybami z rodzaju <i>Candida</i> ..... | 20 |
| 2.4. Patomechanizm zakażeń innymi grzybami drożdżopodobnymi .....  | 22 |
| 2.5. Patomechanizm zakażeń grzybami pleśniowymi .....              | 24 |
| 2.6. Patomechanizm zakażeń dermatofitami .....                     | 27 |

### Rozdział 3

*Jacek Szepietowski, Wojciech Baran*

|                             |    |
|-----------------------------|----|
| EPIDEMIOLOGIA GRZYBIC ..... | 31 |
|-----------------------------|----|

### Rozdział 4

*Wiaczesław Niczyporuk*

|                                                          |    |
|----------------------------------------------------------|----|
| GRZYBICE SKÓRY GŁADKIEJ .....                            | 36 |
| 4.1. Wprowadzenie .....                                  | 36 |
| 4.2. Łupież pstry ( <i>pityriasis versicolor</i> ) ..... | 36 |
| 4.3. Zakażenia dermatofitowe skóry gładkiej .....        | 37 |
| 4.4. Grzybica pachwin ( <i>tinea inguinalis</i> ) .....  | 39 |

Rozdział 5

*Jacek Szepietowski, Adam Reich*

**GRZYBICA SKÓRY OWŁOSIONEJ . . . . . 41**

5.1. Grzybica owłosionej skóry głowy (*tinea capitis*) . . . . . 41

5.2. Grzybica brody (*tinea barbae*) . . . . . 44

Rozdział 6

*Romuald Maleszka*

**GRZYBICE PAZNOKCI . . . . . 46**

Rozdział 7

*Piotr Ratka, Małgorzata Ratka*

**GRZYBICA STÓP I DŁONI . . . . . 52**

7.1. Grzybica stóp (*tinea pedum*) . . . . . 52

7.2. Grzybica dłoni (*tinea manuum*) . . . . . 53

Rozdział 8

*Sławomir Urbanowski*

**ZAKAŻENIA GRZYBICZE W AIDS . . . . . 55**

8.1. Definicja . . . . . 55

8.2. Drożdżycza, kandydoza (*candidosis*) . . . . . 55

8.3. Zakażenia *Pityrosporum ovale* (*Pityriasis*) . . . . . 57

8.4. Zakażenia dermatofitami (dermatofitozy) . . . . . 58

8.5. Grzybice głębokie w AIDS . . . . . 59

8.6. Rzadsze infekcje grzybicze . . . . . 61

Rozdział 9

*Halina Batura-Gabryel*

**GRZYBICE GŁĘBOKIE . . . . . 62**

9.1. Wprowadzenie . . . . . 62

9.2. Etiologia i patogenezę grzybic systemowych . . . . . 62

9.3. Rozpoznawanie grzybic systemowych . . . . . 65

9.4. Postępowanie w przypadku chorego podejrzanego o grzybicę głęboką . 66

9.5. Grzybice głębokie najczęściej występujące w Polsce . . . . . 67

9.6. Podsumowanie . . . . . 72

Rozdział 10

*Bożena Zdrodowska-Stefanow, Iwona Ostaszewska-Puchalska*

**GRZYBICE NARZĄDU MOCZOWO-PŁCIOWEGO . . . . . 74**

10.1. Wprowadzenie . . . . . 74

|                                                                    |    |
|--------------------------------------------------------------------|----|
| 10.2. Zakażenie drożdżakowe narządu moczowo-płciowego kobiet . . . | 75 |
| 10.3. Zakażenie drożdżakowe narządu moczowo-płciowego mężczyzn . . | 79 |

#### Rozdział 11

*Anna B. Macura*

|                                                                    |           |
|--------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>GRZYBICE WYWOŁANE PRZEZ GRZYBY<br/>DROŹDŻOPODOBNE . . . . .</b> | <b>81</b> |
| 11.1. Kandydoza ( <i>candidosis</i> ) . . . . .                    | 81        |
| 11.2. Kryptokokoza ( <i>cryptococcosis</i> ) . . . . .             | 85        |
| 11.3. Łupież pstry ( <i>pityriasis versicolor</i> ) . . . . .      | 86        |
| 11.4. Geotrichoza ( <i>geotrichosis</i> ) . . . . .                | 86        |
| 11.5. Rodotoruloza ( <i>rhodotorulosis</i> ) . . . . .             | 87        |

#### Rozdział 12

*Anna B. Macura*

|                                                           |           |
|-----------------------------------------------------------|-----------|
| <b>GRZYBICE WYWOŁANE PRZEZ GRZYBY PLEŚNIOWE . . . . .</b> | <b>89</b> |
| 12.1. Wprowadzenie . . . . .                              | 89        |
| 12.2. Aspergiloza ( <i>aspergillosis</i> ) . . . . .      | 90        |
| 12.3. Akaulioza ( <i>acauliosis</i> ) . . . . .           | 93        |
| 12.4. Mukormikoza ( <i>mucormycosis</i> ) . . . . .       | 94        |
| 12.5. Inne zakażenia grzybami pleśniowymi . . . . .       | 95        |

#### Rozdział 13

*Cecylia Łukaszuk, Elżbieta Krajewska-Kulak*

|                              |           |
|------------------------------|-----------|
| <b>MIKOTOKSYNY . . . . .</b> | <b>97</b> |
|------------------------------|-----------|

#### Rozdział 14

*Elżbieta Krajewska-Kulak, Cecylia Łukaszuk*

|                                                                                            |            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>GRZYBY JAKO ALERGENY . . . . .</b>                                                      | <b>101</b> |
| 14.1. Zjawiska alergiczne w przebiegu zakażeń dermatofitowych . . . .                      | 101        |
| 14.2. Zjawiska alergiczne spowodowane grzybami pleśniowymi<br>i drożdżopodobnymi . . . . . | 102        |
| 14.3. Alergogenne działanie antygenów grzybów pleśniowych w lekach .                       | 105        |
| 14.4. Zakażenia grzybicze u osób z alergią . . . . .                                       | 106        |

#### Rozdział 15

*Urszula Nawrot*

|                                                                                                   |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>GRZYBICZE ZAKAŻENIA SZPITALNE . . . . .</b>                                                    | <b>109</b> |
| 15.1. Wprowadzenie. . . . .                                                                       | 109        |
| 15.2. Zakażenia szpitalne wywołane przez grzyby z rodzaju <i>Candida</i> .<br>Kandydemia. . . . . | 111        |

|                                                                                                                                                                            |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 15.3. Grzyby drożdżopodobne z gatunków <i>non-candida</i> jako przyczyna zakażeń szpitalnych . . . . .                                                                     | 114 |
| 15.4. Grzybicze zakażenia szpitalne wywołane przez grzyby patogenne <i>Histoplasma Capsulatum</i> , <i>Coccidioides immitis</i> , <i>Cryptococcus neoformans</i> . . . . . | 114 |
| 15.5. Zakażenia szpitalne wywołane przez grzyby z rodzaju <i>Aspergillus</i> . . . . .                                                                                     | 115 |
| 15.6. Grzybicze zakażenia szpitalne wywołane przez grzyby pleśniowe, różne od <i>Aspergillus</i> . . . . .                                                                 | 116 |
| 15.7. Zapobieganie i kontrola grzybiczych zakażeń szpitalnych . . . . .                                                                                                    | 118 |

#### Rozdział 16

*Elżbieta Krajewska-Kulak*

|                                                                                  |            |
|----------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>TRUDNOŚCI DIAGNOSTYCZNO-TERAPEUTYCZNE<br/>ZWIĄZANE Z GRZYBICAMI . . . . .</b> | <b>121</b> |
|----------------------------------------------------------------------------------|------------|

#### Rozdział 17

*Agnieszka Gniadek*

|                                                            |            |
|------------------------------------------------------------|------------|
| <b>POWIETRZE JAKO ŹRÓDŁO ZAKAŻEŃ GRZYBICZYCH . . . . .</b> | <b>125</b> |
|------------------------------------------------------------|------------|

#### Rozdział 18

*Cecylia Łukaszuk*

|                                                                 |            |
|-----------------------------------------------------------------|------------|
| <b>PODSTAWY DIAGNOSTYKI MIKOLOGICZNEJ . . . . .</b>             | <b>134</b> |
| 18.1. Wprowadzenie. . . . .                                     | 134        |
| 18.2. Podstawowe zasady pobierania materiału do badań . . . . . | 135        |
| 18.3. Badanie w lampie Wooda . . . . .                          | 136        |
| 18.4. Ocena w lupie biokularowej . . . . .                      | 136        |
| 18.5. Badanie mikologiczne bezpośrednie . . . . .               | 136        |
| 18.6. Hodowla. . . . .                                          | 137        |
| 18.7. Badanie histopatologiczne . . . . .                       | 139        |
| 18.8. Próby biochemiczne i serologiczne . . . . .               | 140        |
| 18.9. Ocena aktywności enzymatycznej. . . . .                   | 140        |
| 18.10. Ocena lekowrażliwości. . . . .                           | 141        |
| 18.11. Próby biologiczne . . . . .                              | 142        |

#### Rozdział 19

*Anna B. Macura, Bolesław Pawlik*

|                                           |            |
|-------------------------------------------|------------|
| <b>PODSTAWY TERAPII GRZYBIC . . . . .</b> | <b>144</b> |
| 19.1. Wprowadzenie. . . . .               | 144        |
| 19.2. Antybiotyki polienowe . . . . .     | 144        |
| 19.3. Antybiotyki niepolienowe . . . . .  | 147        |
| 19.4. Pochodne fluoropirydyny . . . . .   | 148        |

|                                                 |     |
|-------------------------------------------------|-----|
| 19.5. Pochodne imidazolowe – azole . . . . .    | 149 |
| 19.6. Pochodne imidazolowe – triazole . . . . . | 151 |
| 19.7. Pochodne allyloaminowe . . . . .          | 153 |
| 19.8. Pochodne morfoliny . . . . .              | 154 |
| 19.9. Pochodne pirydynonu . . . . .             | 155 |

## **CZĘŚĆ II**

### **PIELĘGNOWANIE I EDUKACJA PACJENTÓW Z GRZYBICĄ. . 157**

#### *Rozdział 1*

*Elżbieta Krajewska-Kułak, Cecylia Łukaszuk*

#### **PROBLEMY ZWIĄZANE Z ZAKAŻENIAMI GRZYBICZYMI W PRACY PIELĘGNIAREK . . . . . 159**

#### *Rozdział 2*

*Cecylia Łukaszuk, Elżbieta Krajewska-Kułak*

#### **UDZIAŁ PIELĘGNIARKI W DIAGNOSTYCE GRZYBIC . . . . . 164**

|                                                             |     |
|-------------------------------------------------------------|-----|
| 2.1. Gromadzenie danych . . . . .                           | 164 |
| 2.2. Badanie fizykalne . . . . .                            | 165 |
| 2.3. Pobieranie materiału do badań laboratoryjnych. . . . . | 166 |
| 2.4. Obserwacja . . . . .                                   | 167 |
| 2.5. Szukanie ognisk zakażenia . . . . .                    | 167 |

#### *Rozdział 3*

*Anna Baranowska*

#### **ARKUSZ DO NANOSZENIA DANYCH O PACJENCIE Z GRZYBICĄ SKÓRY. . . . . 168**

#### *Rozdział 4*

*Katarzyna Krajewska*

#### **UDZIAŁ PIELĘGNIARKI W FARMAKOTERAPII GRZYBIC . . . 173**

|                                                                                 |     |
|---------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 4.1. Wprowadzenie . . . . .                                                     | 173 |
| 4.2. Ogólne zasady podawania leków . . . . .                                    | 173 |
| 4.3. Ogólne zasady obowiązujące podczas stosowania<br>leków miejscowo . . . . . | 174 |
| 4.4. Ogólne zasady obowiązujące przy podawaniu leków dopochwowo .               | 175 |
| 4.5. Ogólne zasady podawania leków drogą doustną . . . . .                      | 176 |

Rozdział 5

*Barbara Jankowiak*

|                                                                       |            |
|-----------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>STANDARD OPIEKI PIELĘGNIARSKIEJ<br/>NAD CHORYM Z GRZYBICĄ.....</b> | <b>178</b> |
|-----------------------------------------------------------------------|------------|

Rozdział 6

*Jolanta Lewko*

|                                                                        |            |
|------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>UDZIAŁ PIELĘGNIARKI W PROFILAKTYCE ZAKAŻEŃ<br/>GRZYBICZYCH.....</b> | <b>183</b> |
| 6.1. Wprowadzenie . . . . .                                            | 183        |
| 6.2. Metody profilaktyki zakażeń grzybiczych . . . . .                 | 184        |
| 6.3. Sposoby dezynfekcji obuwia, skarpet, bielizny . . . . .           | 186        |

Rozdział 7

*Hanna Rolka*

|                                                                        |            |
|------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>STANDARD ZAPOBIEGANIA GRZYBICZYM<br/>ZAKAŻENIOM SZPITALNYM.....</b> | <b>188</b> |
| Załącznik nr 1 . . . . .                                               | 194        |
| Załącznik nr 2 . . . . .                                               | 196        |
| Załącznik nr 3 . . . . .                                               | 196        |
| Załącznik nr 4 . . . . .                                               | 197        |
| Załącznik nr 5 . . . . .                                               | 197        |
| Załącznik nr 6 . . . . .                                               | 198        |
| Załącznik nr 7 . . . . .                                               | 199        |
| Załącznik nr 8 . . . . .                                               | 201        |

Rozdział 8

*Hanna Rolka*

|                                                                                   |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>ZAPOBIEGANIE SZERZENIU SIĘ ZAKAŻEŃ<br/>GRZYBICZYCH PRZEZ IZOLACJĘ.....</b>     | <b>205</b> |
| 8.1. Stopnie izolacji . . . . .                                                   | 205        |
| 8.2. Ogólne zasady obowiązujące podczas izolacji . . . . .                        | 205        |
| 8.3. Wymagania dotyczące zasad dekontaminacji środowiska<br>szpitalnego . . . . . | 207        |

Rozdział 9

*Beata Penar-Zadarko*

|                                                  |            |
|--------------------------------------------------|------------|
| <b>STANDARD EDUKACJI CHOREGO Z GRZYBICĄ.....</b> | <b>209</b> |
| Wstęp . . . . .                                  | 209        |
| Załącznik nr 1 . . . . .                         | 212        |
| Załącznik nr 2 . . . . .                         | 212        |
| <b>ATLAS RYCIN.....</b>                          | <b>213</b> |

